

Anđelko Mihanović

Analiza Meštrovićeve crtackog opusa

Umjetnička vizija na papiru: crteži Ivana Meštrovića,
Galerija Meštrović, Split, 30. ožujka – 28. svibnja 2023.

AUTORICA I KUSTOSICA IZLOŽBE: Zorana Jurić Šabić

Umjetnička vizija na papiru: crteži Ivana Meštrovića izložba je kojom Muzeji Ivana Meštrovića ambiciozno započinju obilježavanje stotinu i četrdesete obljetnice umjetnikova rođenja te podsjećaju na u javnosti nedovoljno naglašenu činjenicu da isti nije bio „samo“ kipar, već i nadaren arhitekt te vješt slikar. Zahvaljujući autorici izložbe, višoj kustosici Zorani Jurić Šabić, javnost prvi put ima priliku vidjeti ove Meštrovićeve radove.

Izložba je smještena u nekadašnjem Meštrovićevu atelijeru za glinu koji se nalazi ispred glavne zgrade današnje galerije i uz park skulptura. Iako je riječ o prostoru u kojem su izložene karijatide iz Vidovdanskog ciklusa i drugi važni radovi – kao što je primjerice portret kipara Augustea Rodina – crteži su iznimno dobro smješteni u ovom zahtjevnom izložbenom prostoru. Ispred stalnog dijela postava u atelijeru postavljen je u visini zida bijeli pano na kojem su izloženi crteži. Izložba je podijeljena u nekoliko segmenata: dječjački crteži, simbolizam, akt, vjera i religija, njujorški crteži, javni spomenici, skice i studije, arhitektura. Osim toga, crteži su izloženi obostrano i na visokokvalitetnim postamentima od pleksiglasa u sredini atelijera, čime je stvoren kronološko-tematski smjer obilaska same izložbe.

Drugi dio izložbe nalazi se u središnjem dijelu glavne zgrade Galerije Meštrović, u prizemlju i na prvom katu. Ovdje još više do izražaja dolazi nedostatak prostora za privremene izložbe u Galeriji Meštrović, kao i zahtjevnost postav-

ljanja privremene izložbe unutar stalnog postava galerije. Prostorne ograničenosti uspješno su riješene izlaganjem crteža na longitudinalne visoke drvene postamente koji se postavljanjem cik-cak prilagođavaju mogućnostima prostora. Likovna rješenja postava uz Zoranu Jurić Šabić potpisuje umjetnik i dizajner Viktor Popović, dugogodišnji suradnik Muzeja Ivana Meštrovića. Suradnja je rezultirala prikladnim, nenametljivim rješenjima i sami postamenti ne dominiraju nad izlošcima.

Osim samih crteža, izložbu karakterizira i video koji je za ove potrebe izradio Dragan Đokić, također dugogodišnji suradnik Muzeja Ivana Meštrovića. Sjedeći u privremenom gledalištu ispred klavira u središnjoj prostoriji na katu, posjetitelji na platnu gledaju svojevrsnu animaciju koja prikazuje nastajanje osnovnih obrisa crteža i sjenčanje. Kustosi Galerije Meštrović, posebice autorica ove izložbe, već godinama uz klasičan kustoski rad razvijaju i virtualnu dimenziju svojih projekata. Tako i ovu izložbu prati i njezina *online* verzija, na kojoj je prikazano 140 Meštrovićevih crteža, 58 više nego u prostorijama Galerije Meštrović. Za razliku od dosadašnjih projekata kada su virtualni sadržaji uglavnom realizirani kao prezentacije na institucionalnom kanalu na YouTubeu, ova izložba funkcionira kao mrežna stranica, za koju je važno napomenuti da je izrazito uspješno prilagođena i dostupna prosječnom korisniku interneta i da nije pretjerano zahtjevna. Istodobno je izložba vrlo detaljna te su svi segmenti izložbe praćeni kvalitetnim tekstovima. Uz

FOTO Z. Alajbeg

to, gotovo su svi izložci, osim nekoliko iznimki, opremljeni vrlo kvalitetnim i preciznim tekstualnim opisima, također pisanima jezikom razumljivim široj javnosti. Same opise prate i tehničke informacije koje su u kontekstu Meštrovićeve biografije posebno zanimljive jer možemo saznati koja je djela radio u različitim dijelovima svijeta (primjerice u New Yorku) te gdje su i kada bila izlagana. Na ove načine autorica izložbe uspješno premošćuje medijsku barijeru prikazivanja umjetničkog djela preko ekrana i po uzoru na vodeće svjetske muzeje kreira izniman *online* sadržaj koji nije samo zanimljiv široj publici, već i vrlo koristan izvor za ozbiljna znanstvena istraživanja Meštrovićeve umjetnosti.

Uz izložbu je izdan i tiskani katalog koji je također dizajnirao i grafički oblikovao Viktor Popović. Katalog, iako detaljan, nije prezasićen informacijama i u ponešto skraćenom formatu, primjerenom za tisak, prati izložbu.

Izložba je iznimno važna jer prvi put u ovom obujmu omogućuje uvid u umjetnost Ivana Meštrovića u crtežu. Tome u prilog ide i podatak koji kustosica donosi u svojem uvodnom tekstu: naime, u katalogu jedne Meštrovićeve izložbe iz 1983. spominje se ukupno „gotovo dvije tisuće crteža koji su ostali sačuvani u kolekcijama” u zemlji i inozemstvu.¹ Isto tako, crteži nastaju i u najdelikatnijim trenucima njegova života: dovoljno je samo spomenuti crteže *Joba* na pak-papiru koji nastaju u teškim uvjetima u zatvoru tijekom Drugog svjetskog rata kad Meštro-

¹ ZORANA JURIĆ ŠABIĆ, *Umjetnička vizija na papiru: crteži Ivana Meštrovića*, Split: Muzeji Ivana Meštrovića, 2023., 5.

FOTO Z. Alajbeg

FOTO Z. Alajbeg

više život ovisi o koncu. U crtežu je Meštrović realizirao sve teme koje je realizirao i u skulpturama, a ova izložba donosi nov, svjež uvid u umjetnikov talent te predstavlja znatan stručni i znanstveni doprinos poznavanju njegova života i rada. ✕